

Stanisław KOZIEJ

**BEZPIECZEŃSTWO
MIĘDZY Narodowe
CZ. II**

**Współczesne
i przyszłe
środowisko
bezpieczeństwa**

www.koziej.pl
[@SKoziej](https://www.instagram.com/SKoziej)

**POZIMNOWOJENNE
MEGATRENDY I TENDENCJE
ZMIAN
ŚRODOWISKA BEZPIECZEŃSTWA**

Współczesne środowisko bezpieczeństwa

- **Globalizacja**
- **Rewolucja informacyjna**
- **Asymetryzacja polityczna
(rozpad świata
dwubiegunowego, ścieranie
się cywilizacji)**
- **Hybrydowość zagrożeń
(koniec ery pozimnowojennej)**

Globalizacja

- **Globalizacja** – to obiektywny proces zastępowania autonomiczności podmiotów (osób, społeczności, państw, organizacji itp.) ich integracją w skali globalnej, to proces przechodzenia od podziału do integralności globalnej, od luźnego zbioru elementów do całościowego systemu światowego
  - **informacja** siłą napędową globalizacji
  - **wizja „globalnej wioski”?**

Istota globalizacji bezpieczeństwa

- **zjawiska i procesy bezpieczeństwa dotyczące całej ludzkości, obejmujące w różny sposób całą kulę ziemską, angażujące decydujących graczy na arenie światowej i większość innych podmiotów (w tym organizacji) międzynarodowych**
- **kontekst obiektywny i celowościowy**

Rewolucja informacyjna

- **Zbieranie informacji (wywiad, media, internet) - sensory**
- **Przetwarzanie (analiza, ocena, wytwarzanie wiedzy) informacji - komputery**
- **Przesyłanie informacji (łączność, media, opinia publiczna) – środki komunikacji**
- **Operacje informacyjne i ochrona informacji (dywersja, maskowanie, zakłócanie, fortel, propaganda, trolling, niszczenie środków informacyjnych, obrona itp.) – środki kierowania i walki informacyjnej**

Asymetryzacja polityczna: rozpad świata dwubiegunowego

- **Światowa zimna wojna: przedłużenie II wojny światowej**
- **Potencjał militarny ZSRR i ekspansja ideologiczna komunizmu**
- **Bloki wojskowe: NATO i UW**
- **Broń jądrowa i wyścig zbrojeń**
- **Załamanie się systemu radzieckiego pod ciężarem wyścigu zbrojeń**
- **Rozpad systemu dwublokowego**

Era pozimnowojenna

- **Od konfrontacji do współpracy: zmiana NATO**
- **USA jako hegemon**
- **Przestrzeń poradziecka**
- **Bałkany**
- **Terroryzm**
- **Reset USA – Rosja**

Postklasyczna era nuklearna

- zimna wojna – klasyczne, symetryczne odstraszanie
- proliferacja – nowi, **asymetryczni** dysponenci: państwa niepewne i struktury niepaństwowe
- **Asymetryczność roli: broń ostateczna (używana z konieczności, strategia odstraszania) – broń pierwszego użycia (używana z wyboru, strategia szantażu)**
- **bezpieczeństwo utrzymywania broni jądrowej (dostęp fizyczny i informacyjny)**
- **duże prawdopodobieństwo użycia broni nuklearnej – nowa jakość**
- **Obrona przeciwrakietowa – jako reakcja**

WORLD NUCLEAR FORCES, 2017

Country	Deployed warheads	Other warheads	Total inventory
USA	1 750	4 700	6 450
Russia	1 600	5 250	6 850
UK	120	95	215
France	280	20	300
China	–	280	280
India	–	130–140	130–140
Pakistan	–	140–150	140–150
Israel	–	80	80
North Korea	–	(10–20)	(10–20)
Total	3 750	10 715	14 465

– = zero; () = uncertain figure not included in the total. 'Other warheads' includes operational warheads held in storage and retired warheads awaiting dismantlement. The figures for Russia and the USA do not necessarily correspond to those in their 2010 Treaty on Measures for the Further Reduction and Limitation of Strategic Offensive Arms (New START) declarations because of the treaty's counting rules. Total figures include the highest estimate when a range is given. All estimates are approximate and as of Jan. 2018.

@SKoziej

**Konsekwencje
globalizacji,
informatyzacji i
asymetryzacji dla
pozimnowojennego
środowiska
bezpieczeństwa (1)**

**Zwiększają szanse
współdziałania
międzynarodowego na polu
bezpieczeństwa**

**Rodzą dodatkowe wyzwania
mobilizujące do wysiłków na
rzecz bezpieczeństwa**

**Stwarzają dodatkowe ryzyka
związane z szerszą
aktywnością zewnętrzną**

Konsekwencje
globalizacji,
informatyzacji i
asymetryzacji dla
pozimnowojennego
środowiska
bezpieczeństwa (2)

- **Zmniejszają groźbę wojny globalnej**
- **Umieędzynarodawiają konflikty i kryzysy wewnętrzne i lokalne**
- **Globalizują plagi społeczne – np. AIDS, przestępczość, terroryzm**
- **Rodzą jakościowo nowe zagrożenia informacyjne (np. cyberterroryzm)**

Konsekwencje
globalizacji,
informatyzacji i
asymetryzacji dla
pozimnowojennego
środowiska
bezpieczeństwa (3)

- **Zwiększają rolę podmiotów niepaństwowych (NGO, grupy terrorystyczne)**
- **Zwiększają rolę opinii publicznej w rozstrzyganiu kwestii bezpieczeństwa (*dobrze to czy źle?*)**

Nowe zjawiska i tendencje w sferze bezpieczeństwa (1)

- **Dezintegracja i degeneracja klasycznych struktur:**
  - **państwa upadłe:
asymetryczne zagrożenia
słabością**
  - **państwa zbójeckie:
asymetryczne zagrożenia
pirackim podejściem do
reguł życia
międzynarodowego**
- **Negatywne skutki rozwoju,
dobrobytu i demokracji
(zagrożenia środowiska
naturalnego, postęp a dewiacje
społeczne, przestępczość,
katastrofy infrastrukturalne)**

**Nowe zjawiska i
tendencje w
sferze
bezpieczeństwa
(2)**

- **Ewolucja tradycyjnych konfliktów i kryzysów:**
  - **tradycyjne konflikty międzynarodowe – globalny(?), regionalne (np. Rosja – Ukraina)**
  - **międzynarodowy kontekst kryzysów wewnętrznych: naruszanie praw człowieka a zasada suwerenności państw**
  - **wojna z terroryzmem jako asymetryczna wojna światowa?**

Synteza pozimnowojennych zmian środowiska bezpieczeństwa

- **Globalizacja i rewolucja informacyjna - środowisko GLOBINFO – zglobalizowane i uinformacyjnione, sieciowe**
- **Rewolucja polityczna – asymetryzacja środowiska - rozpad symetrycznego świata dwubiegunowego i erupcja asymetrycznych relacji bezpieczeństwa nuklearnego i konwencjonalnego**
- **Rewolucja strukturalna - podmioty niepaństwowe, państwa problemowe (zbójckie i upadłe), mocarstwa „wschodzące”**

**KONIEC
ERY POZIMNOWOJENNEJ**

**i
NOWA, HYBRYDOWA
ZIMNA WOJNA?**

CZTERY OGNISKA WYZWAŃ I ZAGROZEŃ W OBSZARZE EUROATLANTYCKIM

Wyzwania transatlantyckie:
niepewność co do USA?
Azja: Chiny, Korea Płn.

Wyzwania wewnątrz europejskie
(kryzys integracji, migracje, terroryzm wewnątrz europejski?)

Obszar euroatlantycki

Kryzys na Bliskim Wschodzie i Afryce
(ISIL, migracje. Brak strategii. Interwencja Rosji, Turcja?)

Kryzys w Europie Wschodniej:
(neoimperialny zwrot strategiczny Rosji, rewizjonizm jako cel i konfrontacja polityczna jako metoda. To nowa jakość: kończy zimnowojenną erę kooperacji. Wojna hybrydowa, agresja poniżej progu wojny)

Rosja – spadek po ZSRR

- **Jelcyn – poszukiwanie miejsca w nowym porządku strategicznym w latach 90.**
- **Putin/Miedwiediew – kurs na imperium; odrzucenie oferty współpracy ze strony Zachodu**
- **Problem strefy wpływów: Europa Środkowo-Wschodnia**

STRATEGICZNY ZWROT ROSJI

- **Od wystąpienia W. Putina w Monachium (2007r.) po nową doktrynę militarną (2014 r.) i strategię bezpieczeństwa narodowego (2015 r.)**
- **Strategia sankcjonuje i utrwała antyzachodni kurs Rosji (USA, NATO, UE - wyłącznie jako zagrożenia)**
- **Kraje poradzieckie jako strefa wpływów, ich ograniczona suwerenność, możliwość użycia siły przeciwko nim (presja polityczno-strategiczna)**

Rosyjska praktyka strategiczna

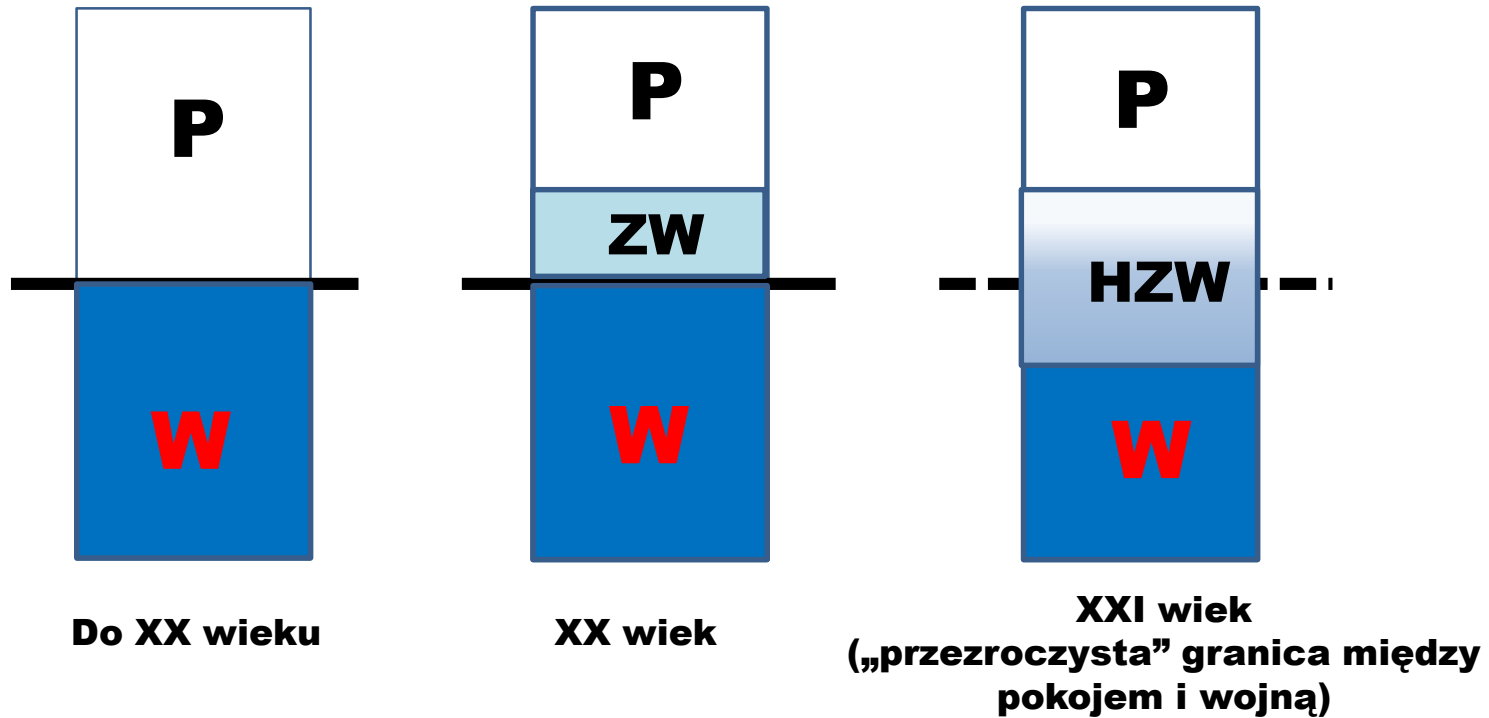
- **Wojna z Gruzją/2008 i kryzys gazowy/2009 r. – pierwsze testy (zbrojny i ekonomiczny) polityki neoimperialnej**
- **Wojna z Ukrainą – rzucenie wyzwania Zachodowi: koniec ery pozimnowojennej**
- **Interwencja w Syrii - wyzwanie ponadregionalne**

SYNTEZA ZMIANY STRATEGICZNEJ

- **W czasach konfrontacji zimnowojennej XX w. (I światowa zimna wojna) główną rolę odgrywało zagrożenie globalną wojną nuklearną**
- **Okres pozimnowojenny – to przede wszystkim próby Zachodu budowania kooperatywnego systemu bezpieczeństwa wspólnie z Rosją**
- **Po rosyjskiej aneksji Krymu i interwencji na wschodniej Ukrainie zakończyła się era pozimnowojenna w stosunkach bezpieczeństwa Rosja-Zachód**
- **Rozpoczęła się nowa, hybrydowa zimna wojna – czyli ponowna konfrontacja polityczna między Rosją i Zachodem z groźbą użycia środków przemocy zbrojnej (włącznie z bronią nuklearną) w tle, ale już z bardziej zróżnicowanymi i ograniczonymi formami tych zagrożeń**

ZAGROŻENIA WOJENNE W WARUNKACH HYBRYDOWEJ ZIMNEJ WOJNY

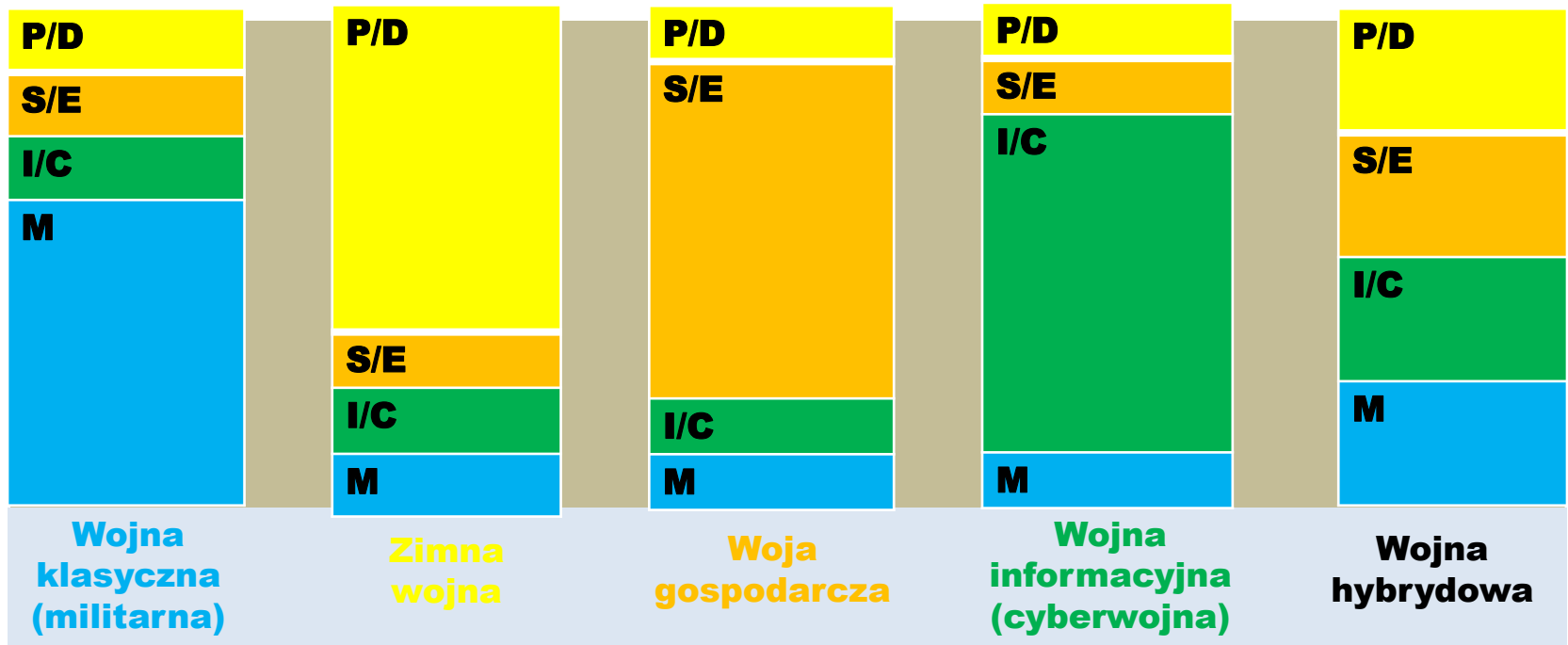
Pokój (P), wojna (W), zimna wojna (ZW) i hybrydowa zimna wojna (HZW)

Rodzaje wojen w zależności od dominującego w niej typu przemocy

Rodzaje przemocy w międzynarodowych stosunkach bezpieczeństwa: polityczno-dyplomatyczna (P/D), społeczno-ekonomiczna (S/E), informacyjno-cyberprzestrzenna (I/C), militarna (M)

Porównanie I zimnej wojny XX wieku z nową (II) zimną wojną XXI wieku między Rosją i Zachodem: stopnie eskalacji

Realizowane i wyobrażalne

MAD!!!

Agresja na pełną skalę

I ZIMNA WOJNA

Bieżąca presja polityczno-strategiczna
(dyplomatyczna, cyber-informacyjna, ekonomiczna, wojskowa, ... proxy wars)

MAD!!!

Agresja na pełną skalę

II ZIMNA WOJNA (HYBRYDOWA)

Otwarta agresja zbrojna na ograniczoną skalę

Skryta interwencja zbrojna: agresja podprogowa

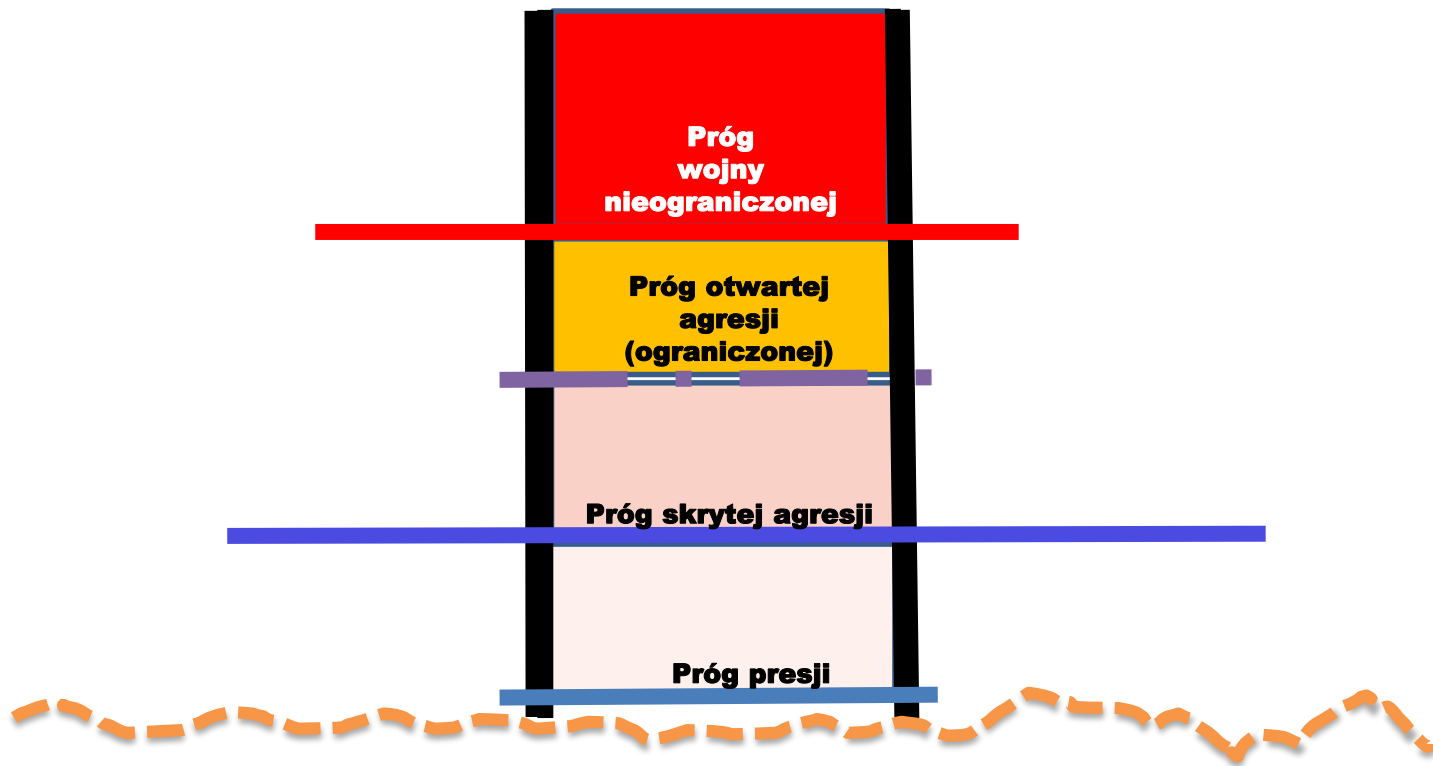

Bieżąca presja polityczno-strategiczna
(dyplomatyczna, cyber-informacyjna, ekonomiczna, wojskowa, ... proxy wars)

RODZAJE ZAGROŻEŃ WOJENNYCH W WARUNKACH HYBRYDOWEJ ZIMNEJ WOJNY – *progi (szczeble) agresji*

Progi agresji

Konfrontacja neozimnowojenna

Kooperacja pozimnowojenna

RODZAJE ZAGROZEŃ WOJENNYCH W WARUNKACH HYBRYDOWEJ ZIMNEJ WOJNY – *rodzaj i skala przemocy*

Konfrontacja neozimnowojenna
Presja
Agresja

Rodzaj i skala przemocy

Progi agresji

Na pełną
skalę

**Próg
wojny
nieograniczonej**

Ograniczona

**Próg otwartej
agresji
(ograniczonej)**

Skryta

Próg skrytej agresji

Próg presji

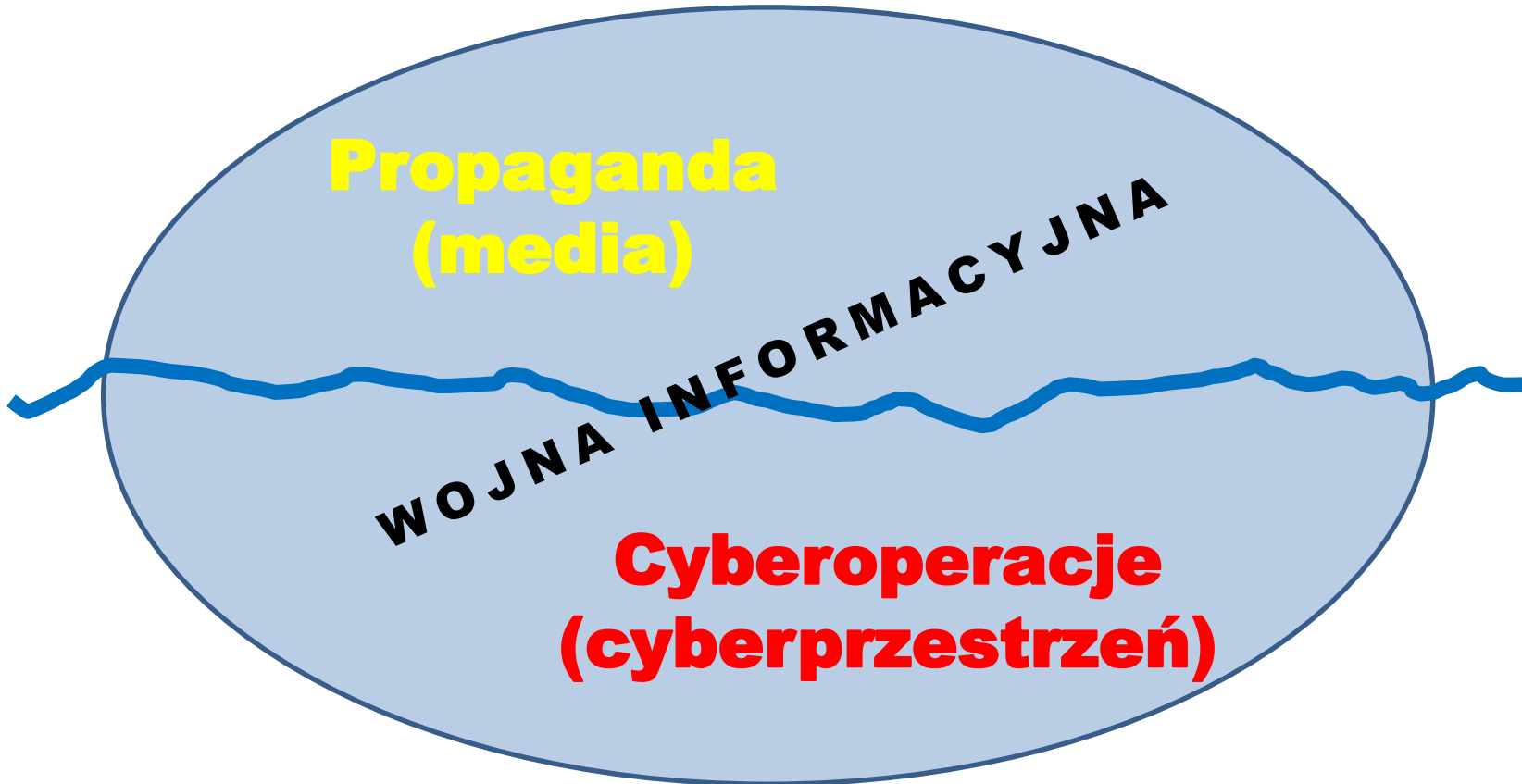
Kooperacja pozimnowojenna

Doktryna presji polityczno-strategicznej

- Presja polityczno-strategiczna:
  - Coercive diplomacy
  - Operacje szpiegowskie
  - Dywersja informacyjna, w tym cyberdywersja
  - Sankcje ekonomiczne
  - Dyslokacja i modernizacja SZ
  - Manewry wojskowe
  - Prowokacyjne incydenty wojskowe
  - Proxy wars **(SYRIA!!!)**

Poziomy wojny informacyjnej

Doktryna skrytej interwencji/agresji podprogowej

- **Skryta interwencja/agresja podprogowa:**
  - **Uruchamianie/wykorzystywanie wewnętrznych sił antypaństwowych przez służby specjalne**
  - **Operacje cyberdywersji**
  - **Skryte (pod przykryciem) użycie wojsk specjalnych/specnazu**
  - **Ośłona interwencji szantażem otwartego konfliktu zbrojnego („**kułak konwencjonalny**” - duże zgrupowanie wojsk rozwinięte np. w ramach **ćwiczeń typu ZAPAD** w pobliżu granic NATO)**
  - **Uwaga: sytuacja trudnokonsensusowa w NATO/UE**

Doktryna agresji ograniczonej

- **Agresja otwarta – ograniczona:**
  - Przejście od agresji skrytej do otwartej
  - Selektywne uderzenia raketowo-lotnicze
  - Błyskawiczna operacja aterytorialna (rajd, operacja desantowa)
  - Agresja terytorialna o ograniczonym rozmachu (celach, skali, terytorium...)
  - „Parasol” taktycznej broni jądrowej (doktryna deeskalacji nuklearnej i ... ostrzegawcze uderzenie jądrowe)

Wojna na pełną skalę

MAD!!!

- Agresja na pełną skalę
  - Wariant bardzo mało prawdopodobny – jak w czasie I zimnej wojny
  - Wyrwanie się spod kontroli agresji ograniczonej
  - Błąd ludzki/technologiczny
  - Cyberdywersja strony trzeciej w systemie kierowania bronią raketowo-nuklearną
  - **MAD: Mutual Assured Destruction (zasada wzajemnego gwarantowanego zniszczenia) – jako bezpiecznik**

RODZAJE ZAGROŻEŃ WOJENNYCH W WARUNKACH HYBRYDOWEJ ZIMNEJ WOJNY – *główna treść konfliktu*

Konfrontacja neozimnowojenna

Rodzaj i skala przemocy

Progi agresji

Rodzaje konfliktu

Główna treść konfliktu

Presja
Agresja
Na pełną skalę
Ograniczona
Skryta

Wojna
Ograniczona
Skryta
Kryzys

Na pełną skalę

Ograniczona

Skryta

Na pełną skalę

Ograniczona

Skryta

ZAGŁADA TOTALNA

ODSTRASZANIE NUKLEARNE

Kontrola eskalacji

ODSTRASZANIE KONWENCJONALNE

Reagowanie kryzysowe

- Wojna na pełną skalę*
- Bardzo **mala prawdopodobna**. Bezpiecznikiem jest nuklearna zasada MAD (zasada wzajemnego gwarantowanego zniszczenia)
  - Nie można jej jednak zupełnie wykluczyć: może być następstwem niekontrolowanej eskalacji („wymknienia się spod kontroli”) wojny ograniczonej, dywersji cybernetycznej „strony trzeciej” w systemach kierowania bronią jądrową, awarii technicznej lub błędu ludzkiego

MAD!!!
Próg wojny nieograniczonej

Deeskalacja nuklearna

Próg otwartej agresji (ograniczonej)

Sytuacja trudnokosensusowa
Próg skrytej agresji

Próg presji

- Agresja ograniczona**
- **wszystkie elementy agresji podprogowej oraz plus: otwarta agresja zbrojna o deklarowanych celach ograniczonych „parasol” w postaci szantażu użyciem taktycznej broni jądrowej (doktryna „deeskalacji nuklearnej”)**

- Agresja poniżej progu wojny**
- **wszystkie elementy presji oraz plus:**
  - **operacje specjalne, dywersja, prowokacje zbrojne...**

- Presja polityczno-militarna*
- Agresywna dyplomacja (coercive diplomacy)
  - Wojna informacyjna – dezinformacja, propaganda, media, media społecznościowe ...
  - Cyberkonfrontacje – cyberdywersja, groźba cyberwojny
  - Szantaż ekonomiczny (np. energetyczny, sankcje)
  - Manewry wojskowe
  - Prowokacyjne incydenty wojskowe
  - Wojny zastępcze (proxy wars)

Kooperacja pozimnowojenna

Scenariusze neozimnowojenne w relacjach NATO - Rosja

- **Scenariusz stabilizacyjny**
  - **ustanowienie i wdrożenie mechanizmów konfrontacji strategicznej adekwatnych do warunków nowej zimnej wojny**
- **Scenariusz destabilizacyjny**
  - **brak skutecznej odpowiedzi Zachodu (NATO, UE) na neozimnowojenną doktrynę i praktykę Rosji**

Taktyczna broń jądrowa w Europie

- **Możliwe opcje co do przyszłości TBJ w Europie:**
  - **Kontynuacja:** brak woli do zmiany; korzystny dla Rosji
  - **Redukcja:** wycofanie TBJ z Europy, redukcja ilościowa, likwidacja
  - **Eskalacja:** wzmocnienie polityki deklaratywnej NATO, modernizacja TBJ, poszerzenie „nuclear sharing”

Scenariusze dla Europy Środkowo-Wschodniej

- **Scenariusz „tarczy, przedmurza” neozimnowojennego**
  - następstwo zaostrzenia się nowej zimnej wojny
- **Scenariusz „szarej strefy” bezpieczeństwa**
  - następstwo zwycięstwa populizmu i izolacjonizmu w EŚW
- **Scenariusz „Jałty II”**
  - następstwo porozumienia USA z Rosją o nowym podziale wpływów w Europie

SYNTEZA

- **WOJNA NIE JEST TYLKO PO TO, ABY JĄ PROWADZIĆ. MOŻE BYĆ TAKŻE I JEST (jej groźba!) INSTRUMENTEM ZIMNOWOJENNEJ KONFRONTACJI POLITYCZNEJ**
- **Nowa, hybrydowa zimna wojna w relacjach Rosji z Zachodem charakteryzuje się bardziej niż ta z XX wieku zróżnicowanymi zagrożeniami wojennymi**
- **Presja neozimnowojenna wzbogacona została przede wszystkim o działania w cyberprzestrzeni**
- **Sz szczególnie niebezpieczna w warunkach hybrydowej zimnej wojny jest groźba agresji skrytej (podprogowej), stwarzającej sytuacje trudnokonsensusowe dla NATO/UE oraz agresji ograniczonej, pod parasolem rosyjskiej doktryny tzw. „deeskalacji nuklearnej” przy pomocy taktycznej broni jądrowej**
- **Znalezienie odpowiedzi na te zwłaszcza zagrożenia jest warunkiem skuteczności NATO/UE oraz stabilności stosunków bezpieczeństwa w relacjach Rosja-Zachód**

ZAGROŻENIA TRANSNARODOWE (niepaństwowe)

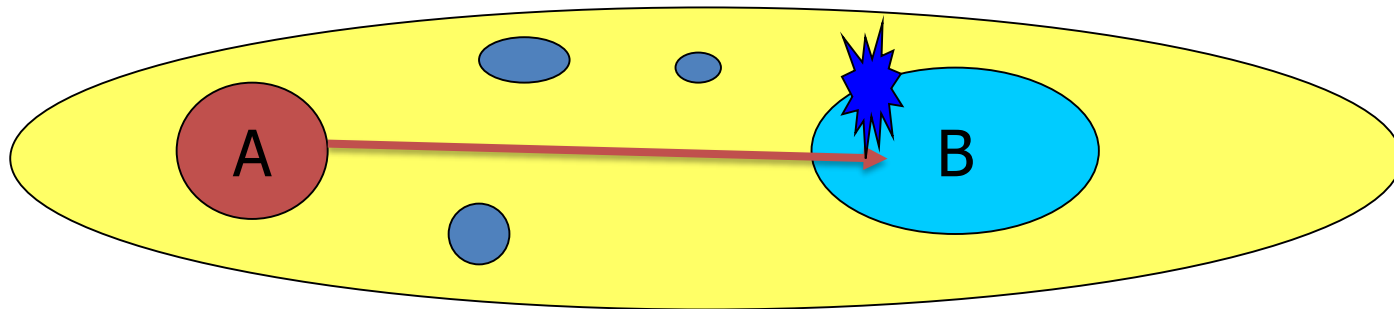
Istota terroryzmu

Celowe (*świadomie zamierzone*) i spektakularne atakowanie niewinnych, postronnych osób dla pośredniego (asymetrycznego, poprzez opinię publiczną) oddziaływania na przeciwnika politycznego lub ideologicznego

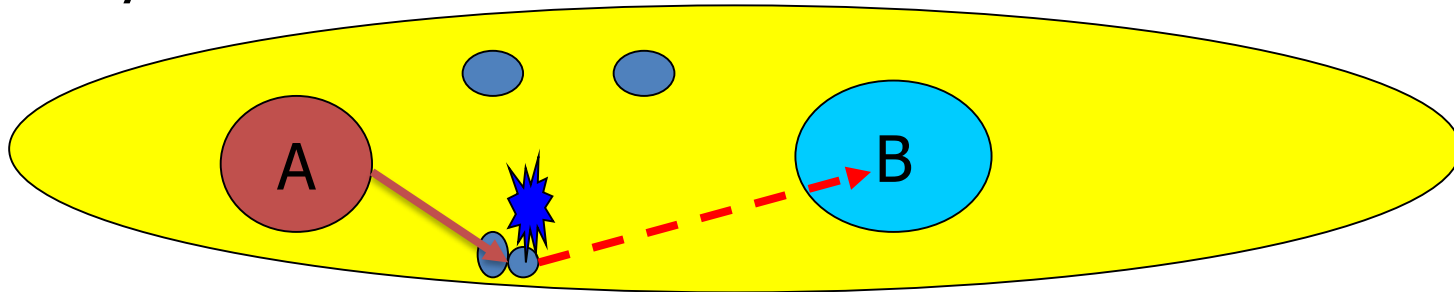

Istota terroryzmu

Walka – atakowanie przeciwnika

Terroryzm – atakowanie otoczenia

Globalne zagrożenia terrorystyczne w 2017 r.

Source: START Database; https://www.start.umd.edu/gtd/images/START_GTD_Heat_Map_2017.jpg

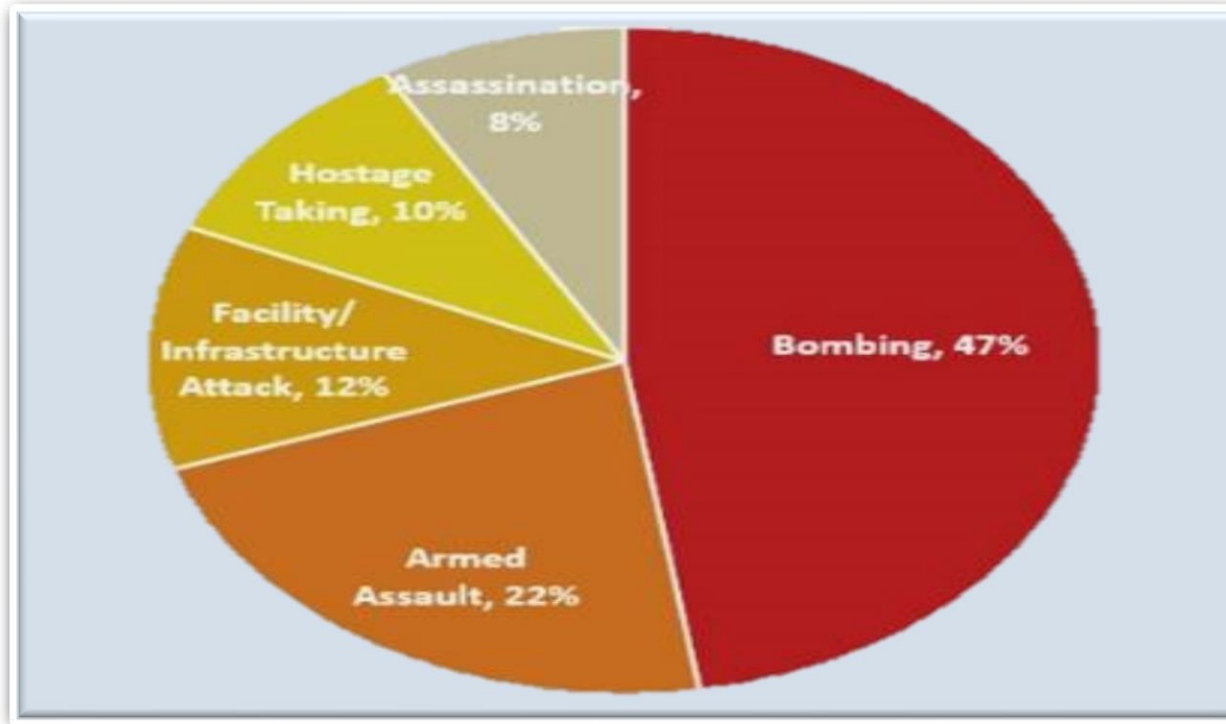
Nowa jakość terroryzmu

- **globalizacja i uinformacyjnienie – globalna sieć terrorystyczna**
- **prolifерacja fundamentalizmu i radykalizmu, w tym indywidualnego - przez internet**
- **terroryzm samobójczy**
- **cyberterroryzm**
- **terroryzm masowego rażenia: superterroryzm**
- **globalna sieć terrorystyczna – nowy, nieklasyczny podmiot stosunków międzynarodowych**
- **czy to jest jakościowo nowe, asymetryczne mocarstwo światowe ery informacyjnej?**

Wymiary asymetryczności terroryzmu globalnego

Wymiary asymetryczności	Zasady współczesnego terroryzmu	Zasady działania świata zachodniego
Humanistyczny	Kierowanie się emocjami, złością, buntem, spontanicznością	Kierowanie się rozumem, pragmatyzm, otwartość na innych
Ideowy	Człowiek niczym, idea (wiara, religia...) wszystkim; radykalizm i fundamentalizm	Człowiek wszystkim, liberalizm, demokracja, wolności, prawa człowieka, gospodarka wolnorynkowa
Prawny	Terroryzm abstrahuje od prawa, atakowanie cywili	Wszystko, także wojna (walka), regulowane prawem, zakaz atakowania cywili
Strategiczny	Strategia maksymalizowania strat, ataki samobójcze	Strategia minimalizowania strat, nie tylko własnych, ale i po stronie przeciwnika (użycie broni precyzyjnej, dronów...)
Organizacyjny	Sięciowość, dowolność, rozproszoność	Hierarchiczność, schematyczność, zwartość...
Instrumentalny	Środki proste, powszechne	Środki wyspecjalizowane, zaawansowane technologicznie

Sposoby i środki ataków terrorystycznych w świecie w 2017 r.

Tendencje:

- **Wzrost ataków samobójczych**
- **Wzrost ataków z wykorzystaniem pojazdów**

Terroryzm a ekstremizm islamski (terroryzm dżihadystyczny)

- **Większość aktywności terrorystycznej wiąże się z ekstremizmem islamskim, zwłaszcza sunnickim**
- **Większość ataków terrorystycznych to ataki wewnętrznieislamskie, w państwach islamskich, na „heretyków” islamskich (to nie jest starcie cywilizacji, tylko raczej wewnątrz cywilizacji)**
- **Ataki na nie-islamistów w większości dotyczą lokalnych mniejszości religijnych bądź etnicznych**
- **Spory plemienne i etniczne są także istotnym źródłem – zwłaszcza między Arabami i Kurdami**

Organizacje islamskie

- **Al-Kaida** – historia, Afganistan, 11.09
- „Mgławica alkaidystyczna” – globalny dżihad
- **Inne organizacje islamskie o polityczno-religijnej agendzie, ale nie związane wprost z Al-Kaidą**
  - **Hezbollah**, (Liban, universalny i pragmatyczny islam, choć szyickie nachylenie – wsparcie z Iranu i Syrii, dziś wspiera Asada),
  - **Hamas** – palestyński, nacjonalistyczny, raczej sunnicki – cel: islamskie państwo palestyńskie, różnice z Al-Kaidą

Państwo Islamskie

- **Wojna wewnątrzislamska**
- **Skutki nieudanych interwencji Zachodu w Iraku i Afganistanie**
- **Destabilizacyjne skutki „rewolucji arabskich” i interwencji Zachodu**
- **Różnice interesów i brak koordynacji działań świata zewnętrznego**
- **Główni gracze regionalni: Turcja, Iran [*w Syrii i Iraku*], Arabia Saudyjska, Izrael**
- **Rola USA, państw europejskich, UE, NATO, Rosji, Chin, RB NZ**
- **Sukcesy i ... klęska – rozproszenie, diaspora bojowników**

Terroryzm wewnątrz europejski

- **Źródła i przyczyny odnowienia się terroryzmu w Europie:**
  - **Nieudane „multi-kulti”**
  - **Radykalizacja i fundamentalizm w enklawach (europejski dżihad)**
  - **„Samotne wilki”**

Diaspora po Państwie Islamskim – Europa

- **„Degeneracja”** bojowników w przestępców kryminalnych,
- **Podziemie terrorystyczne (np. pobieranie opłata za ... bezpieczeństwo antyterrorystyczne...),**
- **Podziemne Państwo Islamskie?**
- **Zagrożenia dla Polski**

Inne zagrożenia transnarodowe

- **Cyberzagrożenia: ataki na Estonię, Gruzję, starcia Chiny-USA**
- **Zagrożenia infrastrukturalne**
- **Zagrożenia energetyczne**
- **Kryzysy finansowe**
- **...**

Kryzys migracyjny w Europie

- **Skutki kryzysu na BW: kolejna „wędrownka ludów”? „Agresja demograficzna”?**
- **Brak strategii UE, reagowanie ad hoc na końcowe skutki**
- **Potrzebna strategia:**
  - **skończyć wojnę**
  - **nowy podział polityczny**
  - **Pomoc ekonomiczna i humanitarna na miejscu**
  - **Uszczelnienie granic UE**
  - **Pomoc dla uchodźców w UE**
- **Kompleksowość podejścia – dla zyskania **solidarności strategicznej w UE**: migracje + wzmocnienie wsch. flanki + bezpieczeństwo energetyczne**

Ruchy antyglobalistyczne

- **Anarchizm**
- **Radykalna lewica –
przeciw bogatym,
populizm**
- **Radykalna prawica -
neofaszyzm**

KLASYCZNE ZAGROŻENIA MIĘDZYPAŃSTWOWE

Międzypaństwowe konflikty globalne

Prawdopodobieństwo?

- **USA – Rosja?**
- **USA – Chiny?**
- **„Pułapka Tukidydesa”**
- **Chiny – Rosja?**
- **Chiny - Indie?**
- **Indie – Pakistan?**
- **UE/NATO – Rosja?**

Ameryka i Chiny, zderzenie kultur

	Ameryka	Chiny
Postrzeżenie samych siebie	„Numer jeden”	„Środek wszechświata”
Główna wartość	Wolność	Porządek
Pogląd na władzę	Zło konieczne	Dobro konieczne
System władzy	Republika demokratyczna	Autorytaryzm responsywny
Ideał	Misjonarski	Nieźródny
Obcy	Akceptowani	Odrzucani
Horyzont czasowy	Teraz	Wieczność
Zmiana	Inwencja	Odnowa i ewolucja
Polityka zagraniczna	Porządek międzynarodowy	Harmonijna hierarchia

- **Konflikty regionalne: Europa**
- **Bałkany – kryzysy**
przytłumione, czuwać
(Kosowo, BiH)
- **Mołdawia – Naddniestrze**
- **Kaukaz:**
  - **Gruzja – Abchazja – Osetia Płd.**
  - **Armenia – Górski Karabach -**
Azerbejdżan
  - **Ukraina – Krym - Donbas**

KONFLIKT ROSYJSKO-UKRAIŃSKI

- **Najpoważniejsze od lat wyzwanie dla bezpieczeństwa euroatlantyckiego: koniec ery pozimnowojennej**
- **Struktura kryzysu i prognozy:**
  - **Rewolucja ukraińska (państwo porewolucyjne: stabilne, niestabilne?)**
  - **Agresja rosyjska (cele: minimalistyczny - Krym, ambitny - Ukraina, awanturniczy - Zachód?)**
  - **Reakcja Zachodu (stanowcza, uległa – NATO, UE, USA)**
  - **Scenariusze:**
    - **Zamrożony konflikt i pat neozimnowojenny**
    - **Wojna?**
    - **Rezygnacja Ukrainy z Krymu i Donbasu?**

KONFLIKTY REGIONALNE: AZJA

- **Półwysep Koreański**
- **Bliski i Środkowy Wschód:**
  - **Konflikt palestyńsko-izraelski + Iran – Izrael**
  - **Afganistan**
  - **Irak**
  - **Syria**

Niespokojny świat XXI wieku

**„Szare” bezpieczeństwo
(*między rajem i
piekłem*)**

**„Skrzyżowanie” terroryzmu z BMR –
kwintesencja zagrożeń
asymetrycznych**

**Nowa, hybrydowa zimna wojna –
odnowienie zagrożeń symetrycznych?**

Przyszły ład międzynarodowy

Terminy bliskoznaczne

ład

Porządek

System

Model

Era

Epoka

Pojęcie ładu międzynarodowego

Ład (porządek, system) międzynarodowy – to zbiór podmiotów międzynarodowych (państwowych i niepaństwowych) połączonych wzajemnymi relacjami (nadrzędności, równorzędności, podrzędności; zależności, niezależności; rywalizacji, kooperacji) o charakterze politycznym, ekonomicznym, społecznym, informacyjnym, militarnym itp. i działający wedle przyjętych wspólnie lub narzuconych reguł (konwencji, dyktatu, prawa międzynarodowego).

Każdy ład międzynarodowy charakteryzują zatem trzy elementy:

- a) rodzaje podmiotów międzynarodowych;**
- b) charakter relacji między podmiotami;**
- c) zasady funkcjonowania podmiotów w ramach danego ładu.**

Łądy międzynarodowe w historii

- *Grecki*
- *Rzymski*
- *Średniowieczny .....*?

- **Westfalski (nowożytny)**
- **Wiedeński (ponapoleoński)**
- **Wersalski (międzywojenny)**
- **Jałtański (zimnowojenny)**
- **Pozimnowojenny**
- **..... Przyszły? Neozimnowojenny?**

Charakter opcji przyszłego ładu

- **Zerobiegunowy**
  - **Anarchia strategiczna (wycofanie się USA, izolacjonizm amerykański, walka o spadek pohegemonistyczny; spadek znaczenia państw narodowych i zmierzanie do neośredniowiecznej anarchii – załączki rewolucji globalnej)**
  - **Idealna społeczność międzynarodowa (samorząd światowy?)**
- **Jednobiegunowy**
  - **Pax Americana?**
  - **Inny hegemon (państwo, organizacja)**
  - **Rząd światowy?**
- **Dwubiegunowy**
  - **Klasyczny, państwowy: USA – Chiny?**
  - **Ponadpaństwowy-międzyregionalny: atlantycko-azjatycki?**
  - **Ponadpaństwowy-międzyblokowy: blok państw demokratycznych – blok państw autorytarnych?**
  - **Międzycywilizacyjny: atlantycko - islamski?**
- **Wielobiegunowy**
  - **Nowy koncert mocarstw narodowych (wielobiegunowa równowaga sił)**
  - **Międzybiegunowy (interpolarny) – wielobiegunowy kooperacyjny (w ramach systemu ONZ?)**

**Przyszły
ład międzynarodowy
z perspektywy
głównych podmiotów
(aktorów, graczy)
międzynarodowych**

USA

- **Pozycja hegemonia światowego (korzyści i niedogodności): czy ją utrzymać?**
- **Hegemon i pretendent (Chiny): „pułapka Tukidydesa”?**
- **Wizja „koncertu mocarstw” (jedno supermocarstwo i wiele politycznych potęg)?**

Rosja

- **Powrót mocarstwowego nacjonalizmu. Rosja dziś – jak Niemcy po Wersalu: rewizjonizm polityczny**
- **Dążenie do dominacji na przestrzeni poradzieckiej**
- **Geopolityczna linia uskoku na południu i zachodzie Rosji: brak naturalnych granic strategicznych na zachodzie i dążenie do posiadania strefy wpływów**
- **Preferowanie systemu wielobiegunowego (multipolarnego)**
- **Chiny – partner czy rywal?**

Chiny, Indie, Japonia

- **Chiny: wyzwanie pretendenta (świadomość „pułapki Tukidydesa”?)**
- **Indie: nadzieja na swoją szansę**
- **Japonia: dylemat potęgi (gospodarcza, polityczna, wojskowa...?)**

ONZ

- **Siła i słabości**
- **Moderator ładu**
- **Szansa na rząd światowy?**

UE

- **Nadzieje UE jako ponowoczesnego, „dobrowolnego imperium” (nie narzucanego, wspólnota wartości i interesów, dobrowolne samoograniczenie suwerenności)**
- **„Zadyszka” integracyjna (czy coś poważniejszego?)**
- **Potęga gospodarcza, „karzeł” polityczny**

NATO

- **Opcje przyszłego NATO**
  - **NATO neozimnowojenne:
regionalny system obronny?**
  - **Globalny system
bezpieczeństwa (GLOBALTO)?**
- **Tandem NATO – UE?**

Polska perspektywa

- **Rola Polski w różnych ładach światowych**
- **Polska a scenariusze europejskie: szansa w integracji europejskiej, ryzyko peryferyzacji**

Dziękuję😊

Wspierasz
też na:
www.koziej.pl
[@SKoziej](https://www.instagram.com/SKoziej)